

Izhaja vsakega 7., 15., 22. in 30. v mesecu. — Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Karla Marksa trg 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4.—.

O zakonih in zakonitostih.

Jugoslavija, oziroma kraljevina SHS je demokracija država. Ima tudi ustavo, slavno Vidovdanko ustavo, v okviru katere se morajo gibati vsi drugi zakoni in naredbe. Imamo več kot šest ministarstev z različnimi mnogoštevilnimi uradi po celi državi, katerih naloga je, da skrbijo, da se določbe ustave, zakonov in naredb spoštujejo in izvršujejo. Imamo tudi mnogoštevilno orožniško in policijsko armado, za rezervno celo vojaštvo, imamo sodišča, imamo zapore, ječe in kaznilnice, ki so namenjene in pripravljene za tiste, ki bi se pregrešili proti zakonom. Ta državni aparat, ki stane tiste, ki plačujejo davke, letno težke milijone in celo milijarde, je prepuščen vladi, da z njim upravlja, to je da ž njim vrši svoje posle v okviru ustave in zakonov. Od lanske jeseni, že eno leto torej, so na vladi radikali, katerim predseduje v stranki in vladi bradati Pašič, katerega fotografijo si lahko ogledate na članski izkaznici radikalov Šunlajsa, ki sedi v zaporu, ker je sam nespretno »konzumiral« 300.000 kron, ki so bili namenjeni konsumnemu »društvu«.

Torej ministri so postavljeni in tudi masno plačani, da skrbijo s pomočjo svojih uradnikov za to, da se vse v državi vrši v smislu zakonov in ustave. Vsak urad in vsak uradnik ima natančno očiščen delokrog, ki mu to in ono dovoljuje in to in ono zopet prepoveduje — vse v smislu ustave in zakonov, pred katerimi smo vsi državljani, bogati in revni, stari in mladi, suhi in debeli, ženske in moški — enaki. Vsaj biti bi morali, — če bi bilo res, kar se piše in govori v demokratični Jugoslaviji. Da pogledamo kako ta državni aparat, ta čuvar ustave in zakonov posluje in uraduje.

Po ustavi, ki so jo hvalili vsi od demokrata do radikala kot najboljšo garancijo za vse državljanske svoboščine, je vsakemu državljanu zagotovljena svoboda govora, svoboda tiska in svoboda združevanja. Da državljani ne bi kdo mogel moliti v tej svobodi, je poslavljeno notranje (policijsko) ministrstvo, ki ima paziti na to, da se ta določba ustave točno izvršuje. Notranje ministrstvo ima svoje organe, okrajna glavarstva (z rdečenosimi Pinkovi), orožniške brigade (s poznanimi Jeršeli, Rutarji), policijo (z zahrbljenimi Habeli) in še druge potrebne in nepotrebne, a zelo drage inštitucije, defektive, špijone itd. Kako pa ta »aparata« vrši svojo dolžnost?

Do mnenju tega aparata (buržujškega) obstoja »svoboda« govora v tem, če se zabranjujejo shodi v rudarskih revirjih, če se izganja iz revirjev sodruge, ki so poslani, da poročajo, in če se v Mostah zabrani članske sesianke, ker se hoče na sesianku govoriti. Svoboda tiska, obstoji v zaliranju našega časopisa, ki sme pisati samo toliko, kolikor gospodu Skubicu, ravnatelju Trboveljske prem. družbe, ugaja. Svoboda združevanja dokazujejo zavrnjeni rezkurzi proti razpustom strokovnih organizacij in v tem, da ljubljanski šef po-

licije ne polrdi pravil, katere mu predlagamo in katere odgovarjajo vsem zakonskim predpisom. »Uradovanju« orožnikov bomo prihodnjic posvečili našo pozornost, za danes samo toliko, da so se v Zagorju pustili orožniki fotografirati in si napravili cel kup fotografij, velikih in malih, katere končno niso plačali. Imena nam niso znana, če se bo pa interesirala za to orožniška brigada, jim pa lahko pokažemo fotografije teh »poštenjakov«, ki ščitijo ustavo in zakone. Kako so vršili hišne preiskave, bomo prihodnjic povedali. Za danes samo toliko, da je bilo vse v okviru tiste zelo razlegljive harmonike, ki jo pri nas imenujejo zakon. O delovanju ministrstva za socialno politiko bi se dalo povedati veliko nesocialnega, pa se ne sploščam, ker so radikali že sami uvideli, da je najboljša, če to ministrstvo ukinijo. — Imamo tudi rudarske nadzorne oblasti, ki nimajo drugega posla, kot da kontrolirajo poslovanje rudnikov. V Ljubljani je šef tega rudarskega glavarstva avstrijski hofrat. Strgar, njegov pomočnik pa bivši inženir Trboveljske družbe Pehani. Kdor ve, da je Skubic bivši avstrijski generalstähler, se ne bo čudil, da sta z bivšim avstrijskim hofratom prijatelja, bivši Skubičev inženir pa se Skubicu tudi ne upa postaviti po robu, Saj Skubic je tudi v Beogradu poznana osebnost, bil je celo pri Vajfertu na večerji in bi se Pehaniju slabo gojilo, če ne bi hotel zakone tolačiti tako, kot to želi kak Skubic. Ali se moremo, potem ko vemo to, čuditi da se ne zganje niti gospod hofrat, niti gospod Pehani, ko Skubic gazi zakone kar na debelo? Obstojajo predpisi, ki določajo kedaj se sme delavca odpustiti iz dela in kedaj ne. Teh predpisov noče poznati Skubic, ne sme jih torej tudi g. hofrat. Predpisi govore tudi o tem, kako spričevalo je treba dati delavcu, ko gre iz službe, Skubic se zanje (na predpise požvižga, rudarski glavar mora molčati. Gospod hofrat je obveščan, da je Trboveljska družba potom Zveze industrijev prepovedala sprejemati odpuščene rudarje v službo pri drugih podjetjih, pa ne sme proti temu nastopiti, ker mu ne dovoli Skubic. Trboveljska je odlegnila vsakemu rudarju proflizakonito po 120.— dinarjev in profitala 1.200.000 dinarjev g. Strgar se ne gane. Trboveljska proflizakonito odleguje bolniško pomoč bolnim, gospod Strgar trdovratno molči. Zakaj imamo pravzaprav zakone? Ali ne bi bilo bolj enostavno povedati takole: V revirjih je zakonito to, kar ukaže Skubic, na železnici pa to, kar ukaže Šega in komp. itd. Bi se saj ne bi bilo treba pretvarjati in razni hofrati in bodoči hofrati se ne bi mučili s tem, da samovoljno Lukanov, Skubicov, Segatov poskušajo utemeljevati z zakoni.

Sodruzi, zbirajte povsod za žrtve belega terorja v revirjih Trboveljske družbe.

Kako se je končalo izprtje kovin. v Kamniku.

(Dopis iz Kamnika.)

V prejšnji številki »Strokovne Borbe« smo na kratko orisali položaj, v katerem se nahaja delavstvo v tovarni »Titan« v Kamniku. Opisali smo tudi, kako je prišlo do izprtja, ki je trajalo štiri dni. Da bo pa vsem jasnejša stvar, naj še enkrat na kratko ponovim.

Dne 2. oktobra so se vršila pogajanja med podjetjem »Titan« na eni ter »Osrednjim društvom kovinarjev« (Golmajer) in zaupniki delavstva na drugi strani. Pri tem ni prišlo do nobenega sporazuma, ker podjetje sploh ni hotelo nič dati. Nato se je vršil v četrtek 4. oktobra shod vseh delavcev in bili so navzoči brez izjeme vsi delavci (okrog 320). Tam je govoril Golmajer takole (bistvo govora): Delavstvo naj ustavi v podjetju vsa akordna dela ter vse nadure, dokler podjetje ne ugoditi delavskim zahtevam, ki so stavljeni v spomenici. Dokazoval je delavstvu, da bomo s tem podjetnika bolj ranili v živo, kakor če stavkamo. Povdarjal je tudi, da ako bodo delavci toliko odporni in ne bodo sprejeli več akorda, se tudi potem na zavednost delavstva lahko zanesemo, in smo tudi zmorni stavko, ako bi nam bila vsiljena, voditi do zmage.

Delavstvo, ki je že večkrat očitno videlo, da Osr. društvo kovinarjev ne ščiti delavstva, kakor bi moralo in je že večkrat videlo in sumilo, da v Ljubljani, v Selenburgovi ulici 6, ni vse v redu (ker je lansko leto avgusta doživelo islo, kakor sedaj), je 4. oktobra na shodu pozabilo, da ljudje Golmajerjeve in Svetkove vrste niso zastopniki volje proletarijata, organiziranega v njegovi organizaciji.

Sodruzi in sodružice! Vi niste krivi vašega poraza; kdo da je kriv — sami veste, kdo je vas izdal.

Predidimo zopet k stvari sami. Ko so zaupniki ravnatelju povedali sklep delavstva, je on izjavil, da smatra ustavitve akordnega dela in nadur za pasivno rezistenco in izpre s 6. oktobrom vse delavstvo. In kdor se v teku 24 ur ne povrne na delo, bo odpuščjen. Delavstvo se tega ni ustrašilo in je sprejelo vsiljeno mu izprtje in odločno stalo na sfališču, da ne gre poprej na delo, dokler se naša spomenica, ne odobri. Nato so se v torek, 9. oktobra vršila zopet pogajanja, na katerih je govoril Golmajer, pač tako, kakor predvideva taktika reformistov in patrijotov. Prvo, da priznavajo kakih velikih revežev so industrijski kapitalisti, drugo, da pri pogajanjih, kjer imajo vse zaupnike za maso, prosjačijo za milost, kakor berači in s tem izdajo podjetju to, da podjetniki začnejo dvomiti o moči delavstva, ker se prosijo in ne zahteva, trefje, da oni proletarijat v boju cepijo v organizirani in neorganizirani, ter nočejo dati neorganiziranim pravico do glasovanja.

To je, sodruzi, izdajstvo najgrše vrste. Najprvo pognati delavstvo v odpor in boj, ko se pa nahaja v boju, mu pa odreči materijelno, da celo moralno podporo oziroma zaščito. Dne 9. oktobra se je pogajalo in prosjačilo celi

dan, a brezuspešno. Zaupniki so slavili vse mogoče predloge, a kaj, ko jih Golmajer ni podpiral.

Sodruzi in sodružice, ali sedaj veste, kdo je vas priganjal na delo. Sodrug Golmajer se bo pogajal takrat, ko bo kartel in tovarna močnejša. To je taktika reformistov. Najprej čakati, da se kapitalisti utrdijo in potem iti v stavko, kadar ni naročil, kakor nam on svetuje, da naj pozimi stavkamo.

Najlepše je pa to, ko je pravil, da mi lahko še večkrat tako napravimo, kakor smo sedaj, da par dni stavkamo in potem s porazom zopet začnemo delati. Seveda njega to ne boli, o, on ne čuti, da je delavstvo sedaj momentano zgubilo 150.000 kron, ko je bilo po njegovi krivdi izprto. Kdo bo ščitil tiste, ki bodo zdaj občutili poostreni bič kapitala. Ali jih bodo reformisti — izdajalci — Golmajerji — Svetki — Urahniki? Ta greh je neodpušljiv. Judež lškarijot je bil vsaj tako pošten, da se je obesil, ko je izdal Kristusa; ker ga je bilo sram. Ko bi se ti birokrati vsaj toliko sramovali ter bi ne spravljali danes tukaj, jutri tam, na stotine in stotine ljudi v nesrečo.

Sodruzi in sodružice, ako pa to razmišljujemo še naprej natančno, pride mo do jako zanimivih rezultatov.

Nam je sedaj vsem jasno, da politika Golmajerjeva ni bila ničesar drugega, nego največja demagogija in izdajstvo, ter da je on hotel vpliv s. Wankmüllerja pred delavci polnoma ubiti in ga diskvalificirati. Dosegel je pa ravno nasprotno, ubil je sam sebe, ker je izdal delavstvo s tem, da mu je odpovedal pomoč organizacije in ga nagovarjal na delo, čeprav smo mi vedeli, da bomo zmagali, ker je imelo podjetje zelo veliko nujnih naročil. Zdaj je vsakemu delavcu in delavki jasno, da pod vodstvom reformista Golmajerja in komp. ne more iti in ne bo šlo več naprej. Nikdar se nismo strinjali s taktiko Osr. društva kovinarjev, ali da bi šla njihova pot tako daleč in da so lahko odkrito izdali interese proletarijata, o tem smo pa še dvomili. To je višek izdajstva. Povdarim še enkrat, da so ti ljudje iz same mrznje do našega sodruga Wankmüllerja to izdajstvo inscenirali, ker jim je bil ta sodrug pač najbolj na poti. Dosegli so pa ravno nasprotno. Pahnili so 350 ljudi v še večjo bedo. Spravili so jih ob približno 150.000 K. Oni so krivi, da se bo nad delavstvom izvajalo sedaj nezasišano nasilje in šikaniranje. Njim ni bila vseč enolnost in borbena volja delavstva, zato so zastavili vse sile, da so zlomili boj.

Sodruzi in sodružice! Kdo je razbijal? Razbili so enolnost jeseniškega proletarijata, razbili enolnost kamniškega proletarijata. V Ljubljani pa tudi podružnica komaj živelari.

Da bi kmalu prišel dan obračuna.

Proč z izdajalci in hinavci! — Proč z razbijalci enolnosti proletarijata! — Naj živi nepomirljivi razredni boj!

Za obrtno nadaljevalne šole.

Za 33 učenk v treh višjih razredih ženske realne gimnazije se daje letno nad 800.000 dinarjev, medtem ko za 1500 vajencev in vajenk ni mogoče najti poltrebnih 250.000 dinarjev. Zakaj? Zato, ker v višjo žensko realno gimnazijo zahajajo hčerke ljubljanske buržuazije, obrtno nadaljevalne šole pa so potrebne za proletarce. V tem vprašanju se zapef jasno pokazuje kako razliko delajo merodajni krogi, kadar se gre za interese buržujev in kadar se gre za interese proletarcev. Vkljub intervencijam, vkljub pritisku s strani strokovnih organizacij se doslej ni dalo prisiliti niti vlade, niti bank in mojstrov, da bi oni prispevali potrebna sredstva za obnovo obrtno nadaljevalnih šol. Celo demonstracija vajencev pred magistratom je bila potrebna, da so se malo živješe zaiteresirali za šole. Vršile so se anke, kjer se je sicer mnogo govorilo, — a nič storilo. Vsi, tudi mojstri so povdarjali potrebo šol, a branili so se dati za to potrebnih sredstev. Gre se za 170 dinarjev letno za vajenca. Tudi to malenkostno vsoto, katero vajenci svojim mojstrom letno 10 krat zaslužijo, so se mojstri upirali prispevati.

Potrebno je bilo, da se sestavijo zahteve in Zveza Neodvisnih Strok. Organizacij je sklicala v nedeljo, 21. t. m. javen shod, ki je zavzel glede obrtno nadaljevalnih šol sledeče stališče, ki je razvidno iz resolucije, ki se je poslala ljubljanskemu občinskemu svetu, oddelku za trgovino in obrt, finančni delegaciji, predsedstvu narodne skupščine in vsem slovenskim parlamentarnim klubom.

Resolucija se glasi:

Na javnem shodu Zveze Neodvisnih Strok. Organizacij v Meslnem domu, dne 21. oktobra 1923 zbrani delavci in delavke, vajenci in vajenke konstatirajo:

1. V šolskem letu 1922/23 se obrtno nadaljevalne šole niso otvorile. Isto se je zgodilo tudi letos. Vzrok leži v pomanjkanju finančnih sredstev, ki bi jih morala dati vlada 2. marca, kar pa je odklonila, 1. marca pa obrtniki in drugi podjetniki. V proračun za leto 1923/24 je vlada za obrtno nadaljevalne šole dala za celo Slovenijo komaj 80.000 Din, dočim znaša samo proračun za ljubljansko šolo 225.000 Din, na vajenca pride letno 170.— Din.

2. V Ljubljani čaka okoli 1.500 vajencev in vajenk na obrtno nadaljevalne šole, ki so izpostavljeni najbrezobzirnejšemu izkoriščanju s strani obrtnikov in podjetnikov. Ker so jim šole zaprte, trpi njih kvalifikacija in celo narodno gospodarstvo.

3. Učni načrt obrtno - nadaljevalnih šol je zastarel in ne odgovarja potrebam gospodarstva.

4. Da vzdržuje mestna občina žensko realno gimnazijo, ki bi jo morala vzdrževati država in da je n. pr. v treh najvišjih razredih tega zavoda komaj 33 učenk, ki slanejo mestno občino letno najmanj 100.000, dočim mora ostati 1500 vajencev brez poduka, ker se ne najdejo sredstva za vzdrževanje mnogo bolj potrebnih obrtno nadaljevalnih šol.

Vsled tega zahtevajo zbrani vajenci in vajenke:

1. Obrtno nadaljevalne šole se naj poddržujejo in se naj v to svrhu takoj vsilavi v državni proračun za 1923/24 primeren znesek za ljubljanske šole, najmanj 225.000 Din.

2. Če bi država letos ne dovolila potrebnih kreditov, zahtevamo, da vzame občina obrtno nadaljevalne šole v svoje roke in poišče v to svrhu potrebna finančna sredstva pri obrtnikih in industriji, ki so na teh šolah najbolj zainteresirani. Prispevke s strani vajencev starišev in vajencev odklanjamo.

3. Pouk na šolah naj se prične najpozneje v prvi polovici novembra.

4. V šolski odbor se imajo pritegniti zastopniki delavskih strokovnih organizacij.

5. Pouk se ima vršiti v delavnikih med delavnim časom.

6. Pristopi se naj takoj k reorganizaciji in modernizaciji obrtno nadaljevalnih šol.

Ljubljana, 21. oktobra 1923.

Shod sam je bil zelo slabo obiskan. Deloma zato, ker je dvorana Mesnega doma bila še ob 10 uri zaprta, (ker so jo hoteli zasesti, vkljub temu, da je bila naročena za nas Štefanovičevi radikali, katere je policija pregnala iz Tivolija). Proti shodu pa so agitirali tudi naši socialpatrijoti, katerim se ni dopadlo, da je shod sklicala Zveza Neodvisnih Stro-

kovnih Organizacij. Vidi se ludi lukaj, da je strokovni komisiji več za svoj partizanski prestiž, kot za stvar samo. To naj si zapomnijo mladi delavci.

Na shodu je govoril tudi ljubljanski župan, sodrug Perič. Obljubil je, da se bodo šole otvorile še novembra in da raje pusti vse, kol pa da bi se vprašanje

obrnjo nadaljevalnih šol še nadalje zavlačevalo.

Če ni zadostovala demonstracija mladine, če ne bo zadostovala resolucija s shoda 21. t. m., pa bo potrebno drugače nastopiti. Pouk se še ni začel — zato bodite še vedno pripravljene, da se odzovete pozivu za bodoče akcije.

Razredna justica.

Boj, ki se je pravkar bil med Trboveljsko prem. družbo in rudarji, je popolnoma razgalil vlado. Neporečno dokazano je, da ni vlada drugega, kot organizacija nasilja manjšinskega razreda nad ogromno večino proletarskega razreda. Pri zadnjem štrajku je stavila vlada vse svoje zaliralne filijalke trboveljskim kapitalistom na razpolago. Vojake, orožnike, glavarsiva itd. Pustili so prepovedati vse shode, zapečatili prostore in pozapreli vse, ki so si upali reči: Dajte nam kar je našega. Deloma je ta teror prenehal, a po sodnijah se nadaljuje.

V Liliji sedi že 7. leden troje sodrugov, Weinberger, Mile in Franc Klopčič, kol osumljeni atentala na centralo. Pri prvem sodrugu W. se je dognalo, da je bil doma fisl čas, ko se je vršil atentat in je pravdnik sam izjavil, da je ovadba ničeva. Kljub temu še sedi v zaporu. Preiskava drugih dveh, ss. Mile in F. K. se je očividno nalašč zavlačevala. Kljub temu, da sta že v začelku, kol naznačila priče za njihovo nedolžnost, so bile le priče zaslišane šele čez 5 tednov. (G. pravdnik naj pouči sodnika, da je njegova dolžnost vršiti preiskavo urno). Ker je bilo po zaslišanju prič razvidno, da je vsa ovadba neutemeljena, je sodnik poklical še na pričevanje orožnika! Obenem je bil zaslišan tudi s. Maks Bauer, ki seveda ni mogel ničesar izjaviti! Orožnik Jeršek (že ime ga znači za neznanega) ga je na sodnji naravnost teroriziral naj prizna, da je ta in ta delal to in to. Mi profesiramo proti tej gonji orožnika Jeršeka, ki sploh ne pozna nobenih zakonov in ne ve, kakšne svobodščine ima vsak državljan in kol tak je nesposoben za svojo službo. Nismo še v orjuniški državi, kol si misli Jeršek. Delavstvo ga bo pomnilo.

G. pravdniku pa priporočamo, da pouči zagorske komandirje, kakšno delo in kaj smejo opravljati, kaj je proti državnosti in kaj ni, in pouči jih naj, če smejo orožniki v civilu okrog hoditi na za-

bave! Dolej jih smatramo za nesposobne.

Kljub vsem temu se preiskava še ni zaključila; zaslišan bo še komandir Zebre, češ on je vodil poizvedovanja o vas. Sodnja meda ne ve, da je dolžnost vsakega orožnika, da napiše vse, kar ve o aretirancu v ovadbi, ne pa, da hodi pozneje na zaslišavanje.

V ovadbah se omenja tudi prepevanje pesmi: Svoboda ali smrt, Himna itd. Orožniki naj vedo, da so te pesmi vse izšle že v fisku in so že bile cenzurirane po drž. pravdniku. Razen pesmi »Boj na barikade«, ki je očividno preprosta poslovenitev iz ruskega, so izšle v fisku vse pesmi in s polnim podpisom s. Mila. S tem je vsa reč s pesmimi v kraju. Vendar se ta istorija o pesmi ponavlja in raziskuje. Vendar je popolnoma jasno. Revolucionarnega pesnika to ne bo ubilo in s. Mile bo še dalje pel o borbi in uporu.

Radi Leninovih znakov, ki so jih zagorski revol. omladinci nosili, da s tem zahtevajo priznanje Sovjetske Rusije, so dobili vsi po 24 ur zapora, kljub dejstvu, da so ti kol po prepovedi odstranili znake z vidnega mesta in so jih orožniki iskali s hišnimi preiskavami. Sodrugi in sodružice, ki so spremljali aretirance nekoč na postajo in skušali z njimi govoriti, so dobili po 30 Din ali 10 dni zapora za kazni.

Kljub vsemu temu je zagorska mladina enako klubovalna in s krepko žilavostjo prevzema nase ves teror in pripravlja se na boj proti kapitalu in njegovim podrepanikom, ki mislijo s svojo podlo gonjo uničiti vsako delavsko revolucionarno gibanje, a sebi pridobiti zvezdice!

Kljub vsemu! je dejal Liebknecht!

Kljub vsemu! ponavljamo mi!

Naj živi svetovna revolucionarna omladina!

Naj živi internacionala revolucionarne mladine!

Zagorski špartak.

Ali si že član „Zveze rudarskih delavcev“?

LISTEK.

Franc Jug:

„Proletarci“.

(Priredil M. Klopčič.)

Od Viljemovega mostla sem je prišel prvi sprevod. Večinoma mladeniči in nekaj mladenk. Hiteli so in begali sem ter tja, če jih je prekrižal voz, zrl so izzivaje in zopet hiteli, še hitreje dalje. Od zadaj so venomer kričali: Red vzdržujite, v vrstah ostanite, vodniki! Kajti poslednji so se gnetli, nekateri so nosili rdeče zastave, že raztrgane, drugi plakate. H koncu so nosile dve sodružice širok prapor iz lepenke, ki je bil s kredo ves preslikan in popisan. Bila je lepenka, ki je ležala nekje v lovarni. Hudo sta se borili z vetrom, sprevod je šel prehitro. Polniki se niso dali moliti. Niti pogledali niso na sprevod.

Mnogo takih čet, sto do dvesto oseb, se je pojavilo v vseh delih mesta. Šle so proti Delavskemu domu. Čim bolj se je bližala določena ura, tem gostejše se je nalpaval trg, ki je mejil na eno stran na mestni dom, na drugi strani na delavski dom. V južnih in vzhodnih predmestjih je promet zastal. Osobje par veleobratov je ustavilo delo in so se v strnjene vrstah podali na ulico. Ko rakali so v vrstah do 10 mož, na čelu reditelji z rudečimi znaki. V več obratov so frume s ceste udrle nasilno, da

pozovejo sodruge na cesto s sabo. V nekem slučaju je prišlo do spopada s stražo ob vhodu. Nažrtlega uniformiranca, ki jih je z revolverji ustavil, so dvignili v zrak in ga zabrisali v prag, a drugi s pesmi, lop po njem. Nekaj časa je še bil s svojimi nogami krog sebe, potem pa je obležal. V drugem slučaju so podrli podrli portirjevo hišico, jo stolkli v Irsko. Taka poročila so prihajala v mestni dom. Pisalni stroji so tipkali, telefon je venomer smrčal, policisti so stopali in izstopali iz Mesnega doma.

Prva hrupa se je pojavila na trgu. To je bil pohod. Preko trga so plapolali rdeči prapori. Dajte, nam kruha, dajte nam stanovanj, obleke, kruha! Množica se je pretakala od Delavskega Doma do Mesnega in zopet nazaj. Mrmranje je valovalo sem ter tja in se razgubljalo v vrlinec. Več govornikov, ki so tvorili sredi množice krog, je prišlo končno do besede. Od gruče do gruče je šlo sporočilo: komisija že obstoja, že razpravljajo.

Kmalu nato so pričeli iz stranske ulice ostro streljati na množico. Nihče ni bil pazil na stransko cesto, bila je videli prazna. Tam se je naenkrat pojavila strojnica. Peščica stražnikov. Ljudje sploh niso vedeli, kaj je prav za prav. Stvar je bila sledeča: z željo, da bi videli in čuli natančneje je nekaj ljudi splezalo na nekak hišni pomol, kjer so vsled gneva sesuli par šip. Bodisi, da je kdo zaznal to žvenketanje ubitih šip,

kot znamenje za napad — skralka, kol iz tal pričarana je vzrasla nad množico strojnica. Komaj, da so bližje stoječi zakričali in zažvižgali fiii — že so padli prvi streli. Policisti so se nekoliko preslrašili, prebledeli pred silno množico. Množica lahko plane nanje in jih raztrga v kosce. Se je že dogodilo.

Toda —

Ti zgoraj na tribuni so še bili mirni, urejevali statistike, hoteč dokazati ljudstvu, da zahteve še niso vse. Ta hip ni nihče planil na peščico policistov. Množica!

Ko so padli prvi streli, potem drugi, medtem divji klici, je zavrelo vse vprek. Tekali in pršeli so na vse strani. Gestikuliranje, postavljanje straž na vsch oglih, stisnjene višnjeve pesti, odhitevanje, vrvenje, kriki, žvižganje. Tu pa tam strel. V gnetenju se počasi izprazni trg. Nekaj mrtvih je ležalo po trgu...

Tak je bil v resnici dogodek, na katerem je temeljela ovadba. Nad slo mož in žen, mladoletnih fantov je bilo obloženo in postavljeno na zaženo klop. Poseben izjemni zakon je stopil v veljavo. Neprikorno delujoči policijski stroj je kol drugi dan izlegnil vse svoje tipalnice, zanjke in roke, izvlekel iz vlažnih kleli in podstrešij s ceste in izza prodajalniških pudlov — od vsepovsod ljudi in jih v nekaj urah vse spravil na varno. Sem pa tja se je kdo skrival par

dni, odpora mu je zmanjkalo in pustil se je ujeti. Odhajali so mirno. Marsikdo je povsili glavo, drugi so gledali izivalno. Neka ženska je plakala, ne morda zato, ker ženske rade plakajo, ampak ker je pustila otroke same doma, mož pa že več mesecev živi z drugo. »Da bi jih bila vsaj zadavila uboge črvice. Dajte mi otroke s sabo.« Stražniki so jih vlekli in suvali dalje, mimoidoči uradniki so se smehljali, kol bi bila to javna zabava.

Bili so večinoma člani stranke oziroma strank, ki so se za to demonstracijo združile.

Uspeh zasliševanja je bil vedno isti. Ljudje sploh niso razumeli, kaj hoče sodnik od njih. Ovadbe so obstojale iz ropov, zbobnanja band in kar je še vse od veleizdaje do žaljenja straž, da se je osumljenim pričelo gnesti v možganih. Tako je n. pr. neki slavninski delavec prav dobro vedel, da ni ne suval, ne koga premetaval, medtem ko mu je sodnik opisal cel roman, češ: posvečoval se je s sodelavci oditi pred Del. dom v strnjene vrstah, razširil med delavci z letaki uro in kraj zborovanja, kričal na trgu, suval, streljal. — Tako ovadba.

»Jaz sem samo mojega prednika nekoliko sunil, naj hitreje stopi. Saj vendar streljajo za nami. Vse je bilo v zmedu, kaj moreš storiti.«

(Dalje sledi.)

Plačaj takoj članarino svoji strokovni organizaciji!

Kdo cepi strokovne organizacije.

Koncem septembra t. l. se je vršil v Rumuniji kongres vseh strokovnih organizacij, na katerem naj bi se ujediniše strokovne organizacije obeh smeri (Moskvske in Amsterdamske). Pisali smo že, da je povodom tega kongresa Rdeča Strokovna Internacionala dala navodila svojim strokovnim organizacijam, da naj v interesu ujedinitvenja pristanejo tudi na to, da se rumunske strokovne organizacije priključijo Amsterdamski internacionali, če bi se večina kongresa izjavila za Amsterdam.

Na kongresu je bilo 217 delegatov, z 292 mandati, ki so zastopali skupno 52.112 organiziranih članov. Verifikacijska komisija se je že pri verifikiranju mandatov navalila na komuniste in razveljavila 50 njihovih mandatov. Če tudi je večina zahtevala, da naj o spornih mandatih odloča kongres, je predsedništvo kongresa izjavilo, »da vsled dobljene diktatorske moči zabranjuje lozadevno diskusijo ter da se bo priključitev k Amsterdamu izvedla pod vsakim pogojem in z vsemi sredstvi«. Na sejo kongresa, na kateri se je odločalo o mednarodni orientaciji, so bili pripuščeni samo oni, ki so bili zanesljivi Amsterdamci. Na kongresu navzoči policijski komisar je pred to sejo izjavil: »Po nalogu predsedstva kongresa se smejo seje udeležiti samo oni, ki so za Amsterdam, oni pa, ki so proti, morajo s prvim vlakom zapustiti meslo«. Pred-

sedstvo kongresa je policiji povedalo listo opozicije in na podlagi te liste, je policija izlirala iz mesta vse, ki niso bili za Amsterdam. Razume se, da je na tej »seji« bil storjen sklep za pristop k Amsterdamski internacionali s precejšno večino.

To poročilo bi se nam zdelo neverjetno, če bi ga ne potrdil tudi uradni bulelin Amsterdamske internacionale, ki pravi:

»Sestava kongresa ni bila povoljna za mirno razpravo. Verifikacijska komisija je zato morala razveljaviti okoli 60 mandatov, kar je pa kongres odbil. Za to je predsednik moral zaključiti sejo in sklicati drugo, na katero so bili pripuščeni samo oni, ki so bili za Amsterdam.

Tako postopanje izgleda na prvi pogled brutalno in nedemokratično in tako bi tudi bilo, če bi se kongres vršil v normalnih razmerah. Pa morali smo to napraviti, ker smo zvedeli, da imajo komunisti tajne instrukcije, da ostanejo v organizaciji, naj izpade glasovanje tako ali tako.

Ostali v enotni organizaciji, pa naj izpade glasovanje tako ali tako, to znači pri Amsterdamcih razdiralno delati.

S policijo razbiti kongres in cepiti strokovne organizacije, to pa je pri Amsterdamcih delo za enotnost organizacij.

Železničarji! Zopetno povišanje plač!

Železničarji, čujte in sirmite — 20% povišanje plač, — kdaj in komu? — Gospodom poslancem so zvišali plače brez akcijskega odbora in brez, da bi stavkali od 180 Din na 300 Din. Oficirjem so se zvišale plače, tako da ima podporučnik več dohodka na leto, kakor profesor na vseučilišču s svojo 20-letno prakso. Državnim nameščencem se je zaenkrat obljubilo, da bodo reducirani, in pragmatika, sprejeta pride v veljavo že februarja leta 1924, to pa vsled tega, ker so državolovni in nočejo štrajkali. Mi »ajzenpanari«, to se pravi, mi železničarji, po oglasu, ki ga spodaj priobčujemo, pa dobimo nekateri po 20% povišanje — kdaj, tega nam skrivnostno za enkrat še ne zapajajo. Torej od treh let obljub smo med stoterimi obljubami zopet za eno obljubo bogatejši. Torej ne plesali in od veselja poskakovati, temveč resno razmišljevali, kako spravili te večne obljube v sklad, da postanejo kri in meso, to se pravi, da dobimo pare. — Priobčujemo okrožnico v srbskem jeziku, da ne izpuslimo najmanjše malenkosti v škodo uslužbencev: Broj 203. pres. 1923. U Zagrebu, 4. oktobra 1923. Svima unutrašnjem i vanjskim jedinicama područja Zagrebačke Direkcije Inšpektorata Državnih Željeznica u Ljubljani i Prometnoj upravi Split. Gospodin ministar saobraćaja rešenjem svojim od 2. oktobra o. g. pod brojem 203. pres. dostavio mi je sledeći raspis: 1. Generalnoj direkciji državnih željeznica, Beograd. 2. Direkciji za gradjenje, Beograd. 3. Direkciji rečne plovidbe, Beograd. 4. Pomorskoj upravi, Bakar. 5. Državnoj upravi južne željeznice, Ljubljana. Danas je narodna skupština definitivno primila od moje strane predloženi Zakon o državnom saobraćajnom osoblju. Saopštavajući ovo svomu osoblju, naročito imam, da istaknem koristi, koje koje ovim zakonom dobivaju i to: 1. Povećavanje plače celokupnom osoblju u meri kako je to regulisano i za ostalo osoblje svih struka u zemlji uz dodatak na stanarinu. 2. Ekzekutivnom osoblju na pruzi, kao šefovima i podšefovima stanica i stalnom skretničarskom osoblju, starešinama ložione, saobraćajnim činovnicima i zvanicima, voznom i manevarskom podšefovima, nadzornicima mašina, mašinovodama, ložačima i pregledačavima kola, šefovima i inžinirima sekcija, tehničkom osoblju na pruzi, nadzornicima pruge, lunela, telegrafa, mostova, desetovima, čuvarima pruga, mosta i telegrafa, dale su povišice plače sa 20%. Preko plata ostalih službenika pod upravom saobraćaja, ovo povišenje data im je sobzirom na naporan i težak i sa opasnošću po

životi škopčan rad. Celokupnom ekzekutivnom državnom saobraćajnom osoblju na pruzi skraćen je rok na 25 godina službe posle koga roka sleću pravo na punu penziju. 3. Ostalom osoblju iz resora ministarstva saobraćaja također je smanjen rok službe od 35 godina koliko službe službenici državnih ustanova, da slignu pravo na punu penziju na 30. godina. 4. Celokupnom osoblju, koje služi i koje bude služilo na teritoriji južne Srbije zbog mnogo teških životnih prilika nego što je to slučaj u ostalim delovima naše države računat će se za prvih narednih 5 godina sprovedene službe dvostruko, t. j. svaka godina dana za dve. 5. Uz ovo povećanje plate dobivaće osoblje i ostale prinadležnosti na koje po pravilima i uredbama imaju pravo. Sve prinadležnosti, koje po se ovim zakonom osoblju daju doći će od 1. oktobra o. g., a pošto se predhodno o zakonskom roku izvrši na nove plate po ovom zakonu. Dostavljajući ovo svome osoblju, očekujem i ono sa svoje strane učinili sve što se od njega zahteva i služba traži i da će svojim radom opravdati blagonaklone pažnje kako Kr. vlade tako i narodne skupštine, koja mu je prilikom rešavanja ovog zakona poklonila veliku pažnju. Neka Direkcija ovo stavi hitno do znanja svom podređenom osoblju i pozove ga i dalje kako i do sada posveti svu svoju pažnju i trud vršenju svoje dužnosti. Dajući prednje naredjenje g. Ministra saobraćaja raspis g. General. direktora celokupnom podređenom osoblju ove direkcije na znanje, pozivam sve službenike, da odušnim i savesnim odanim radom u vršenju svoje službe uz to i odgovorne pokažu se vrednim i odgovornim za poklonjenu pažnju Kraljevske vlade i narodne skupštine i neka imaju pouzdanje u svoje predpostavljene da se i od sada kao i do sada zauzimati se za interese svojih nameštenika u okviru i prema namerama novog zakona o saobraćajnom osoblju, koji će biti sa važnošću od 1. oktobra u zakonskom roku sproveden. — To je naredba ministarstva saobraćaja, katero je prešla tudi državna uprava južne željeznice u Ljubljani. Priobčujemo jo v srbo-hrvatskom jeziku, kakor smo jo prejeli, da sodrugim železničarji v originalu vidijo kako zna ministar in ž njim ravnatelj sladko hvalisati novo pragmatiko, ki je in ostane pravi kazenski zakonik za železničarje. Tista belva povišanja plač je le nekoliko posladkana kapljica v gorjupo kupo.

Širite „Strokovno Borbo“!

Proti fašistom! Proti „Orjuni“!

Naš prolivnik, buržoazija, menja svoje metode borbe protiv radičke klase, pa na taj način primorava i nas, da menjamo i dopunjavamo metode svoje odbrane.

Kapitalistički sistem vladavine, u čitavom svetu, slupajući u svoju završnu fazu, imperijalizam, mogao je da napravi onaj veliki svetski raf ko je bio, ništa drugo, do velika proleterska klanica za probijanje njegovih ventila. I posle toga, meslo izlaza za kojim je težio, zapao je još u težu situaciju: izgubio je ono, za vladavinu, društveno potrebno poverenje i pred kobnim znacima svoga kraja, otvorio je kasu sjajnog metala (vekovima od proletarijata pljačkanog) sa kojim je oipočeo kupovinu najamničke vojske; organizaciju fašizma.

Fašizam, koga organizuje društveno zlato (iz ruku kapitalista) jeste pojava posleralnoga vremena u čitavom svetu pa i kod nas u Jugoslaviji. Ovde je on izražen pod raznim, ali svuda lažnim imenom: Nacionalne Omladine. Fašizam u sebi nema ničega nacionalnog, to je lažna forma za obmanu; on ima isključivo socijalne zadatke; on je kupljena vojska jugoslovenskih kapitalista kojom guše i prele da uguše pokret radničke

klase. Mi zato već imamo nekoliko primera kod nas i to krvavih, koje su fašisti, uz asistenciju policije, stvorili.

Buržoazija se organizuje i lump je progovorio na onoj strani; ko je imao uši i mozga mogao ga je čuti i razumeti šta hoće: On hoće uništenje naših klasnih organizacija za račun klase kapitalista koja ga plaća; pa ako to ne može mirno, on hoće krvavo; buržoazija ga zato oruža i trenira.

Mi ne smemo, da budemo fatalisti, pa da čekamo onih pet minuta do dvanaest, ne! Mi moramo, naše podružnice moraju, da u vezi sa svojim lokalnim prilikama i ostalim radničkim organizacijama, organizuju odbrano i da razviju živu propagandu kod radnika tako, da fašizam ne može dobiti ni jednog radnika iz naših redova za svoju organizaciju. To Savez očekuje od svake svoje podružnice, jer će najveća naša sramota biti, ako koji od naših kolega postane fašist!

Molimo vas, da ovo pročitate pred članovima i da nas, po tom pitanju, u buduće redovno obaveštavate.

Centralna uprava Saveza radnika-ca šivačko-odjevne industrije i obrta, Jugoslavija — Beograd.

Konferenca železničarjev v Zagrebu.

Sa akcijom za regulisanje mizernog položaja železničara, koju je vodio Savez Radnika Metalne Industrije i Obrta Jugoslavije drugovi železničari uvidjeli su, da se mjerodavni jedino jakim i čvrstom organizacijom mogu bili prisiljeni da izadju u susret gladnim železničarima i da mjenjaju svoju politiku koja ide zatim, da ne samo železničare već i cjelokupnu radničku klasu ove zemlje učini bespravim robljom i da na taj način izsiše i one male životne sokove što još nije izjedila iz života radničke klase.

U cilju izgradnje čvrste sindikalne organizacije kao i stvaranja potrebnih veza sa ostalim drugarskim organizacijama dne 4. oktobra održana je vrlo uspjela Konferencija železničara u Zagrebu na koju je prisustvovao i delegat »Neodvisne Strokovne Železničarske organizacije« za Sloveniju.

Konferencija u prvj tački dnevnog reda poslije soslusanja izvještaja: da je izglasan reakcionarni Zakon o Saobraćajnom osoblju koja stavlja saobraćajne radnike islužbenike u položaj bespravnih robova — osiro osudjuje ovaj ultrareakcionarni unikum zakona i odlučuje boriti se protivu porobljavanja koju želi da potenciraju vladodržci Jugoslavije.

Konferencija konstatuje besplodnost svakog pregovaranja sa predstavnicima »Saveza železničara Jugoslavije« koji su pokazali svakom prilikom da ne žele ujedinitenje saobraćajnih radnika i službenika Jugoslavije s lime, što provociraju pitanje internacionalne orientacije u vremenu kada bijesni socijalna i politička reakcija buržoazije iz vladodržaca i u vremenu kada Savez Saobraćajnih Radnika i Službenika Jugoslavije nalazi se u ruševinama. U svako vreme

pa ćemo raditi na tome, da se sa železničarima-radnicima ujedinitimo u čvrstu i jedinstvenu organizaciju.

Pored pitanja organizacije i potrebnih veza sa drugarskim organizacijama saobraćajnih i transportnih radnika konferencija uzela je u diskusiju i pitanje izgradnje jedinstvene organizacije za cijelu zemlju. Da bi se to postiglo, konferencija predlaže i opunomoćuje Centralnu upravu Splošne Železničarske Organizacije Jugoslavije za Sloveniju, da sazove jednu širju konferenciju u Ljubljani, na koju treba da se pozovu delegati organizacija tako saobraćajnih kao i profesionalnih u kojima je organizovan proletarijat saobraćaja i transporta a koji stoje na terenu klasne borbe.

Konferencija moli drugarsku »Strokovnu Borbu« da dade mjesta u svojim stupcima dopisima organizacije železničara u Zagrebu.

Po izvještaju povjerenika železničke radione, da je direkcija ispisala za 24 sata izbore za penzini fond, Konferencija najoštrije osudjuje birokratiju direkcije koji nastoje ometati pravilno vršenje izbornih prava radnicima i isticanje kandidatske listine da bi na taj način slegao pravo da imenuje odbor penzionog fonda od petolizaca.

Konferencija nalaže Upravnom odboru da u najskorijem vremenu sazove skupštinu železničara u Zagrebu.

Zvršujući ovaj rad sa klicanjem žrtvama odbranbenog štrajka drugova železničara iz Maribora Konferencija odlučuje da će drugove potpomagati moralno i materijalno.

Op. uredništva: Ker hrvatski železničarji nimaju še svojega lista, bomo od časa do časa prinašali tudi hrvatske članke za železničarje v Hrvatski.

Pregled.

Angleški rudarji za nemško revolucijo.

Levo krivo angleške rudarske strokovne organizacije, (ki je še v rokah reformistov) so v posebni resoluciji zarudarje, posebno pa jih hočejo z nizkovni kongres, kateri naj sklene, da se takoj proklamira generalna stavka, če bi hotela Anglija poslali vojaštvo ali municijo proti nemškim delavcem. V isti resoluciji pozivajo rudarji ves ostali proletarijat, da priskoči nemškemu proletarijatu na pomoč z generalnim štrajkom, če bi francoski imperijalisti hoteli zadušiti nemško revolucijo.

Mezde rudarjev v Nemčiji. Pred vojno je bil povprečen zaslužek rudarja v Nemčiji 6.20 mark, t. j. 1½ dolara, ali 53.2% od prodajne cene premoga. Danes (20. sept.) pa znaša mezda 15 milijonov, vendar je to le 0.20 dolara ali 17% od prodajne cene premoga. Premogovi baroni hočejo povsod uničiti

rudarje posebno pa jih hočejo z nizkimi mezdami prisiliti, da bi pristali na podaljšanje delovnega časa. Ker rudar prostovoljno noče, se ga hoče prisiliti z gladom. Edini izhod iz tega neznošnega položaja je, takoj vsvariti enotno fronto rudarjev celega sveta in z združenimi močmi upreti se hijenam izkoriščevalcev.

Delovni pogoji v španskih rudnikih.

(Mezde se znižujejo — število nezgod narašča). Komisija, ki so jo zahtevali rudarji, da preišče vzroke vedno naraščajočega števila je dognala, da je vedno naraščajoče število nezgod pripisovali dejstvu, da so rudarji vsled nizkih mezd fizično popolno propadli ter da se pri delu ne morejo pridržavati vseh varnostnih predpisov, ker jih pazniki preveč priganjajo, in ker bi ne zaslužili niti za kruh, če bi se hoteli držati vseh varnostnih predpisov. — V rovih premogokopa »Baltazar« je prišlo do silne eksplozije, ker so bili ventilatorji napačno postavljeni. Pri eksplo-

ziji je poginilo 13 rudarjev, težko ranjenih je 28. — Sicer obstojajo tudi v Španiji nekaki predpisi in nadzorne oblasti ali kakor nikjer v kapitalistični državi se tudi v Španiji še ni zgodilo, da bi oblasti zaprle kakega ravnatelja, če-tudi se komisijonalno dokaže, da je kriv nesreče. — Za pokrajinski sklad plačujo-je rudarji po 1 peze to na šihl. Po-kojnino pa dobijo šele tedaj ko dose-žejo 65 letno starost, kar pa jih doseže le 8 od 1000. Pokojnina obstoja torej le za mrlive. Letos so se osnovala nekake inspekcije dela, ki pa po poročilih iz Španske vršijo ravno tako žalostno vlo-go kot naše inspekcije dela, ki so samo organi, s katerimi naša vlada uganja svojo »socijalno« politiko.

Na Madžarskem.

Na Madžarskem so razmere rudarjev istotako nevzdržne. Rudarji so na mi-losost in nemilosotno predani podjetnikom. Mezde dobivajo rudarji (v Brennerbergu) le deloma v denarju, deloma pa v ži-vilih. Skupni prejemki denarni in v ži-vilih znašajo mesečno povprečno 115 do 155 tisoč ogerskih kron. Te zasluzke pa dosežejo rudarji le, če napravijo me-sečno 30 do 32 šihlov. Ob nedeljah se normalno dela. Kdor izostane, mora za kazen plačati za listi dan po zvišanih cenah. V kljub terorju je rudarska orga-nizacija šleviloma močna, vendar z ozi-rom na razmere, ki vladajo, ne more doseči nobenih večjih uspehov. Vendar pa se rudarji zavedajo velike važnosti organizacije in se organizirajo v trdnem prepričanju, da bo napočil boljši čas.

Francoski rudarji nočejo biti sfavko-lomci.

Ko je v Poruhrju trajala še stavka, oziroma pasiven odpor, je hotela fran-coska vlada poslati v Poruhrske rud-nike svoje rudarje, ki so se pa temu energično uprli, tako da je vlada mo-rala opustiti svojo namero.

Reformisti so udušili štrajk rudarjev v Kanadi. V Nova Sevlia, kjer je trajal že 3 mesece rudarski štrajk, je prišel znani ameriški reformist Lewis in s po-močjo policije in sodnije pustil zapreti vse funkcionarje rudarske organizacije, ki so vodili stavko, ter je postavil novo upravo, ki je bila voljna, da se uda Lewisu, ki je zahteval, da se stavka za-ključi. V bankah naloženi stavkovni fond je policija predala novi upravi, ki ga ni hotela razdeliti med stavkajoče, ki so brez podpore po 3 mesecih stavke morali na delo.

Delavski sanatoriji v Sovjetski Rusiji.

V Rusiji so se lansko leto otvorili po-sebni delavski sanatoriji. Tako n. pr. je bil na račun Aserbejdžanskega pe-trolejskega podjetja instaliran in pre-novljen sanatorij za 1500 oseb. Bolani in okrevanja potrebni delavci se po-šiljajo na račun podjetja v sanatorij.

Delovanje strokovnih organizacij v Rusiji. (Iz poročila okrožja Grosny.) Ruske strokovne organizacije posveča-jo posebno pozornost na uvrstitev stro-kovnih organizacij in izvedbo celega delazmožnega organizacijskega apar-ata. Tretji plenum centralnega sveta je sklenil, da se število funkcionarjev do-loči tako: na 500 članov 1 funkcionar, tako da ima organizacija z 10.262 člani 21 funkcionarjev. — Pri aprilskih vo-litvah obratnih zaupnikov se je gledalo posebno na to, da so bili izvoljeni tudi zastopniki ženskih delavcev in mlado-letnih. Obratni zaupniki okrožja Grosny so v teku 3 mesecev sklicali 82 shodov. Veliko pažnjo polagajo ruske strokovne organizacije izobraževalnemu delu. Naj-važnejše delo v tej smeri se vrši v klubih, ki se vzdržujejo iz 1% oddanega zasluzka v le svrhte. V Grosny obsto-ja sedaj 9 klubov. V vsakem klubu je 30 krožkov, ki imajo vsak svojo knjiž-nico. Strokovne organizacije se pri-pravljajo na sklepanje nove kolektivne pogodbe. Kot minimalna poslavlka se je določila mezda od 10 rubljev.

Iz Avstrije. (Gruinbach.) Po zadnjem brezuspešnem štrajku (v avgustu) se je položaj rudarjev skrajno poslabšal. Podjetje pri vsaki priliki prikazuje in daje delavcem čutili, da so v štrajku bili premagani. Mezde se samolastno znižujejo, kdor so pritoži, je odpuščeni. Odpuščene ne sprejme nobeno drugo podjetje, ker so bile sestavljene črne liste in razposlane. (Tako kot v revirjih Trboveljske družbe!)

Dopisi.

ALI JE TO RES?

Zagrebski »Željezničar«, ki ga urejuje (in tudi izdaja) znani Krekić, je v šte-vilki od 15. oktobra t. l. prinesel to le:

»Klerikalni poslanec g. Žeboč trdi, da je na to škandalozno pragmatiko, dok-ler je še bila kot službeni predlog, dala svoje soglasje tudi »Zveza Jugo-slovanskih Željezničarjev« iz Ljubljane preko svojega predsednika g. Blaža Korošca. Da je »Zveza«, skupno z dru-gimi »nacionalnimi« organizacijami so-delovala na pragmatiki, nam je znano. Ali novo nam je to, da je »Zveza« dala svoje soglasje na takšno pragmatiko — g. Žeboč je kot poslanec golovo dobro obveščeni — in da se je ta organiza-cija s tem popolno izenačila z vsemi drugimi žoltimi »nacionalnimi« organi-zacijami.

Kaj poreko na to čestiti Slovenci, ka-teri so verovali, da njihova »Zveza« ni žolta organizacija?»

Tako piše »Željezničar«. Mi smo pri-občili to, da slišimo, kaj poreko vodi-telji »Zveze Jugoslovanskih Željezničar-jev«. Ne moremo namreč verjeti, da bi ta železniška organizacija, ki je sicer skozi in skozi malomeščanska, šla in odobrila pragmatiko železničarjev, ki je pravi izjemni zakon za železničarje. Priobčili smo — ne da bi s tem hoteli delati komu krivico — a hočemo jas-nosti in dicidiranega demenlija.

Jesenice. Dne 7. oktobra smo si na Jesenicah ustanovili podružnico Zveze delavcev in delavk kov. industrije in obrti Jugoslavije za Slovenijo v Ljub-ljani. Povod za izstop iz Osred. društva kovinarjev nam je dalo to, ker se ni-mo strinjali z diktaturo posameznih oseb, ker stojimo na stališču, da vlada v organizaciji volja članov, t. j. demo-kracija, nikakor pa ne volja posamez-nih absolutistov. Dalje stojimo na tem, da sloni naša strokovna organizacija na podlagi nepomirljivega razrednega boja, ne pa kot nekak zavod za vzdr-ževanje birokratov, ali pa kot nekako podporno društvo. Sicer nimamo za danes namena globokejši poseči v tak-lična in gospodarska vprašanja v orga-nizaciji, pač pa bomo priobčili v eni bo-dočih številkih razpravo v oziru pravil-nega in nepravilnega gospodarstva v organizaciji na podlagi katerih si bo-demo zasnovali gospodarstvo v naših razrednih organizacijah, da postanejo boja zmožne. Za danes smo se name-nili povedati javnosti, da smo se vsled pritiska zavednejših sodrugov morali odločiti k ustanovitvi nezavisne podruž-nice, če smo hoteli njim obdržati vero v organizacijo, ker se je bilo bati, da postanejo indiferentni in to vsled tak-ličnih blodenj in gospodarskih napak Osred. društva kovinarjev po smerni-cah Amsterdamske strok. zveze. Za-hvaljujemo se v prvi vrsti centr. vodstvu nezavisnih strok. organizacij, da nam je ugodilo težkim pogojem ter s tem omo-gočilo vzpostavitev podružnice, na podlagi članom odgovarjajočim spre-membam pravil v oziru finančne sa-mouprave, kar je olajšalo podružnici organizatorično delo, kar bo isti v pro-cvit, centr. odboru pa zavest nesebič-nosti, kar omogoča istemu, da v okvirju teh pravil zbere in organizira okrog se-be vse ostale kovinarske kakor tudi gruge stroke v eno močno razredno or-ganizacijo. Članom podružnice pa po-lagamo na srce, da se oklenejo novo ustanovljene organizacije ter z nesebič-nim delom pomagajo podružničnemu odboru, osobito da odbijajo napade na posamezne odbornike s strani nestrp-nih absolutističnih demagogov. Ob kon-cu pozivljamo g. Jerana, ki ima namen, da razbije kov. godbo, da preneha s svojim razbijanjem na Jesenicah, ker kot podporni člani kov. godbe bomo so-odločali o pripadnosti godbenega in-ventarja. Apeliramo na godbenike, da si ne dopustijo diktirati od posameznih oseb ter naj se po svojem prepričanju organizirajo v organizacijo, katera njim odgovarja. Od naše strani se ne bo vr-šil nikak pritisk, ker hočemo ohraniti kov. godbo enotno in nedotaknjeno. — Živela razredna zavest in borba kov. proletarijata na Jesenicah.

Kovinarji.

Volivce v penzijski fond delavnice in kurilnice v Zagrebu so se vršile te dni. Željezničarji naše organizacije, ki so organizirani v podružnici »Saveza ko-vinarjev« v Zagrebu, so vložili svojo li-sto, ki je zmagala, t. j. nobena druga železničarska organizacija ni vložila svojih list. To se pravi, da je na Hrvat-skem sedaj že sama ena železničarska organizacija. Sodrugi hrvatski želez-ničarji, vsi v to organizacijo.

Zagrebski tramvajci so imeli svoj redni občni zbor in so sklenili, da iz-slopijo iz »Hrvatskega Radničkog Sa-veza«. Do tega jih je privela meščan-ska politika tega »Saveza«. Kot prolet-arci in razrednozavedni, so s tem glas-no obsodili ne samo »Hrvatski Radni-čki Savez« kot tak, nego tudi vse or-ganizacije, ki so včlanjene v njem. — Živeli hrvatski sodrug! — Ljubljanski tramvajci! Kaj pa vi? Kje ste pa vi?

Brivski pomočniki v Brodu na Savi stojijo pred mezdanim gibanjem. Nihče naj ne pošlje tja.

JESENICE. Odgovor g. Jeramu na njegov lažnivi dopis, objavljen v »De-lavcu« štev. 41 z dne 11. oktobra t. l.: Vsak udeleženec ustanovnega občnega zbora »Zveze delavcev in delavk kov-inarske industrije, podružnice na Jese-nicah« mora konstatirati, da ni nikdo podal take izjave, kot jo omenja g. Je-ram, pač pa moramo konstatirati ravno nasprotno, da ste imeli dolge obraze v dvorani na vašem občnem zboru. Med tem, ko ste imeli vsled malenkostne udeležbe večino stolov nezasedenih, so bili udeleženci našega občnega zbora vsled zasedenih prostorov v gosli-lniškem prostoru primorani, hoditi po stole v dvorano. V svoji onemogli jezi radi nepovoljnega obiska je nahlulil g. Svetek nekega našega sodruga: »Kaj hodiš vedno v dvorano špionirati in gle-daš, koliko nas je?« — Vedite, gospodje, da s tem, ko lažete, kopljete sebi grob vedno bolj globoko, iz katerega se ne izkopljete nikoli več. Svetujemo Vam vsem, ki ste šele pred kratkim slekli rdeče srajčke ter ste došli v naše vrste edino z namenom, da napravite s svo-jim absolutizmom razkol v naših vrstah, dajte, pokažite se zopet v srajčkah, katere hranite v svojih predalih, da Vas bo delavstvo spoznalo in Vašim uga-njajočim demagogijam napravilo konec še preden ne bo prepozno. Kar se pa tiče sodr. Muleja, Vam pa povemo to, da kadar boste toliko nesebični kot je sodr. Mulej, in ravno tako odkriti, potem

šele smele računati in pričakovati spo-šтовanje s strani delavskih mas, kot je uživa med delavstvom sodr. Mulej. V Vašem slučaju pa se udeležuje prislo-vica: »Kdor veliko govori, veliko laže!«

Pozor drugovima stolarskim radnicima!

Da bi se dodvorio kliku vladodržaca i njihovih trabanata, čija luda socijalna i ekonomska politika prema radničkoj klasi ide linijom, koja vodi degenerisa-nju, fizičkom i moralnom upropašćiva-nju radničke klase ove zemlje — Za-grebačka direkcija drž. želj. dosljedno tome, sa svim mogućim i nemogućim sredstvima sabotira sprovođenje na-redbe ministarstva saobraćaja za izrav-nanje plaće željezničkih radnika sa plaćama radnika uposlenih u privatnim radionicama i poduzećima. Posljedica reakcionarnosti želj. birokracije jeste, da pojedine branše radnika ostavljaju željeznicu, tako na primjer u zagrebač-koj želj. radioni u pojedinim partijama stolara ostali su samo parvodje a da nemaju nijednog radnika, jer radnici sa tog gladnog ostrva, oni radje gladuju u besposlici već pri napornom radu. No trabanli direkcije su doseljivi pošlo im se stolari ne javljaju na posao oni raz-glašaju: da su im potrebni stolarski rad-nici za privatni posao sa plaćom od 10 dinara po satu. Radnici primljeni ovim vrbovanjem upućeni su da rade u radio-nicu sa istom gladnom nadnicom, kao i prije.

Upozoruju se drugovi stolarski rad-nici, da ne nasjedaju agentima direk-cije, koji su se razmišlili na sve strane, da vrubuju radnike.

Podr. željezničara S. R. M. I. O. J. Zagreb.

Iz uredništva:

V današnjem »Pregledu« smo se predvsem ozirali na rudarje. Prihodnjič pridejo na vrsto transportni delavci, po-tem železničarji itd., ena stroka za dru-go. — Za današnje število ni poslala razen Jesenic nobena podružnica do-pisa. Sodrugi, primite vaše odbornike za ušesa, ali pa, kar je še boljše, saraj napišite dopis, pustite ga žigosati pri vaši organizaciji in pošljite ga sami uredništvu.

Lastnik: Zveza Neodvisnih Strokov-nih organizacij za Slovenijo. Odgovorni urednik: Pavlič Hinko. Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani

Rudarski   Željezničarski   Kovinarski

KOLENDAR

za prestopno leto 1924

izide koncem oktobra t. l.

Kalendar bo vsestranski in z zanimivo in prak-tično vsebino ter bo vezan v polplatno.

Cena mu je za izvod 15 Din.

Željezničarji, Rudarji, Kovinarji, naročite takoj kalendar pri svojih podružnicah, ali pa na izdateljstvo kalendarja, Ljubljana, Turjaški trg št. 2/II (lahko tudi na uredništvo »Strokovno borbe« in »Glas svobode«). Vpošljite obenem tudi denar, ker se na naročila brez denarja ne bo oziralo. Podružnice dobe popust.

Zahvala.

Vsem, ki so nam izkazali tolažilno sočutje ob bridki, prezgodnji in nenadomestljivi izgubi našega ljubega sina, ozir. brata in nečaka

IVANA MALEZA

izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo za darovane vence in šopke. Istotako trboveljski rudniški godbi in požrtvovalnemu pevskemu društvu »Zvon«, kakor vsem spremljevalcem za zadnjo čast s sprem-stvom k večnemu počitku.

Trbovlje, dne 20. oktobra 1923.

Žalujoča rodbina MALEZA-BRGLES.